

УДК 351:378.11

<https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2020.3.20>

В.Д.ФІЛІПОВА

Херсонський національний технічний університет

ORCID: 0000-0002-8476-3341

МОДЕРНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В ГАЛУЗІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У даній роботі запропоновано авторське бачення процесу модернізації державної політики в галузі педагогічної освіти України в умовах глобалізації. Доведено, що державна політика має бути спрямована на інноваційний розвиток галузі педагогічної освіти, побудований на основі створених інноваційних прогнозів; інноваційних стратегій; інноваційних програм та інноваційних проектів. Це передбачає використання: стратегії «нароцування»; стратегії «запозичення» та стратегії «перенесення». Разом з цим, інноваційний розвиток галузі педагогічної освіти неможливий без функціонування взаємопов'язаних механізмів: механізмів мережевої взаємодії освітніх організацій різного рівня і профілю, механізмів стимулювання інноваційної активності науково-педагогічних працівників, механізмів активізації науково-дослідної та практичної діяльності педагогів і слухачів. Іншим напрямом модернізації державної політики в галузі педагогічної освіти вбачається формування нового педагога, здатного працювати на вимогу глобального суспільства, упровадження принципу неперервності професійного зростання педагога за індивідуальною освітньою траєкторією, створення сприятливих умов для опанування позиції суб'єкта професійного вдосконалення, засвоєння нових ролей і функцій при використанні коуч-програм науково-методичного супроводу зазначеного процесу. При цьому доцільним також вважається формування державної інтелектуальної мережі розвитку педагогічних кадрів та утворення системи підтримки фабрик думок, які мають бути задіяними в процесі формування та реалізації державної політики в галузі педагогічної освіти. У результаті дослідження визначено чотири напрями реформ, що, на думку автора, позитивно впливатимуть на розвиток галузі педагогічної освіти.

Ключові слова: педагогічна освіта, державна політика, модернізація.

В.Д.ФИЛИПОВА

Херсонский национальный технический университет

ORCID: 0000-0002-8476-3341

МОДЕРНИЗАЦИЯ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ В СФЕРЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

В данной работе предложено авторское видение процесса модернизации государственной политики в сфере педагогического образования Украины в условиях глобализации. Доказано, что государственная политика должна быть направлена на инновационное развитие сферы педагогического образования, которое основано на созданных инновационных прогнозах; инновационных стратегиях; инновационных программах и инновационных проектах. Это предполагает использование: стратегии «наращивания»; стратегии «заимствования» и стратегии «переноса». Вместе с этим, инновационное развитие сферы педагогического образования невозможно без функционирования взаимосвязанных механизмов: механизмов сетевого взаимодействия образовательных организаций различного уровня и профиля, механизмов стимулирования инновационной активности научно-педагогических работников, механизмов активизации научно-исследовательской и практической деятельности педагогов. Другим направлением модернизации государственной политики в области педагогического образования видится формирование нового типа педагога, способного работать по требованию глобального общества, внедрение принципа непрерывности профессионального роста педагога по индивидуальной образовательной траектории, создание благоприятных условий для освоения позиции субъекта профессионального совершенствования, усвоения новых ролей и функций с помощью коуч-программ научно-методического сопровождения указанного процесса. При этом целесообразным считается формирование государственной интеллектуальной сети развития педагогических кадров и создание системы поддержки фабрик мыслей, которые должны быть задействованы в процессе формирования и реализации государственной политики в области педагогического образования. В результате исследования определены четыре направления реформ, что, по мнению автора, положительно влияют на развитие сферы педагогического образования.

Ключевые слова: педагогическое образование, государственная политика, модернизация.

FILIPPOVA V. D.,
Kherson National Technical University
ORCID: 0000-0002-8476-3341

MODERNIZATION OF STATE POLICY IN THE FIELD OF PEDAGOGICAL EDUCATION OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

This paper offers the author's vision of the process of modernization of state policy in the field of teacher education in Ukraine in the context of globalization. It is proved that state policy should be aimed at innovative development of the sphere of teacher education, which is based on the created innovative forecasts; innovative strategies; innovative programs and innovative projects. This involves the use of: "build-up" strategies; "borrowing" strategies and "carry-over" strategies. At the same time, the innovative development of the sphere of pedagogical education is impossible without the functioning of interrelated mechanisms: mechanisms of network interaction of educational organizations of various levels and profiles, mechanisms for stimulating the innovative activity of scientific and pedagogical workers, mechanisms for enhancing the research and practical activities of teachers. Another direction of modernization of state policy in the field of teacher education is the formation of a new type of teacher capable of working at the request of a global society, the introduction of the principle of continuous professional growth of a teacher along an individual educational trajectory, the creation of favorable conditions for mastering the position of the subject of professional development, mastering new roles and functions with the help of coaching programs for scientific and methodological support of this process. At the same time, it is considered expedient to form a state intellectual network for the development of pedagogical personnel and create a support system for thought factories that should be involved in the formation and implementation of state policy in the field of teacher education. As a result of the study, four directions of reforms have been identified, which, according to the author, have a positive effect on the development of the sphere of teacher education.

Key words: pedagogical education, state policy, modernization.

Постановка проблеми

Триваюча глобалізація освіти в Україні передбачає демонтаж існуючої національної системи педагогічної освіти, в певному сенсі, спрямована на фундаментальні зміни в світовому порядку, при яких встановлені раніше межі втрачають своє значення. Реалізація процесу глобалізації національної системи педагогічної освіти передбачає ряд реформ, що проводяться на інституціональному рівні і спрямовано на кардинальні зміни в освітньо-науковій діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Важливими для дослідження питання розвитку державного управління розвитком галузі педагогічної освіти в Україні є результати досліджень вітчизняних науковців [1-8]. Однак, попри безперечну наукову та практичну значущість результатів наукових досліджень, слід звернути увагу на те, що окремі питання державної освітньої політики досі залишаються недостатньо опрацьованими, зокрема питання визначення перспектив розвитку державної політики в галузі педагогічної освіти.

Формулювання мети дослідження

Виходячи з вищесказаного, метою нашої статті є визначення альтернативних сценаріїв модернізації вітчизняної державної політики в галузі педагогічної освіти в умовах глобалізації.

Викладення основного матеріалу дослідження

Сучасна глобалізація освіти спрямована на зміцнення індивідуальних позицій майбутніх фахівців в різноманітних сферах діяльності, надання їм широких можливостей для професійного та особистісного саморозвитку через широкий вибір місць і умов використання їхнього потенціалу, а також дозволяє сконцентрувати якісний людський капітал у країнах, які найбільш його потребують, створюючи ефективні умови для навчання та подальшого працевлаштування. Основними аспектами глобалізації сьогодні є: загальне зростання значення економіки знань у сучасному світовому суспільстві; широке впровадження інформаційних і комунікаційних технологій в освітні системи; розширення умов підписання міждержавних торговельних угод, які також охоплюють такі сфери як надання освітніх послуг. Основними проявами глобалізації в сфері освіти є: створення глобального ринку освіти; поява транснаціональних освітніх корпорацій; комп'ютеризація освіти; конвергенція, яка має на увазі злиття і взаємопроникнення освітньої та соціальної систем; інтеграція; стандартизація освітніх систем і культурних цінностей.

С. Шмалей наголошує, що сьогодні «глобальна освіта формується як особлива мегасистема, у якій визначаються й досягаються цілі національної та світової політики, створюються специфічні зв'язки і відношення між державними установами, виробництвом, науковими центрами, закладами освіти з метою розширення можливостей розвитку особистості фахівця. Освіта при цьому розглядається як пріоритетний напрям світового устрою, оскільки зосереджується на стратегічній задачі – підготовці та

вихованні освіченої й відповідальної особистості, яка здатна забезпечити власну життєдіяльність, діалогічно співпрацювати в соціумі, критично протидіяти негативним процесам, формувати толерантну самоідентифікацію і самовизначення» [1, С. 344-345].

Отже, розвиток глобалізаційних процесів в галузі освіти і об'єктивна необхідність підвищення конкурентоспроможності національної економіки і людського потенціалу вимагають модернізації державної політики в галузі педагогічної освіти в напрямі відповідності світовим та європейським стандартам. Втім, необхідно розуміти, що неминучими наслідками процесу глобалізації виступають сучасні тенденції комерціалізації освіти, послаблення ролі вищої освіти в економіці знань, фактичне зниження державної фінансової підтримки освітніх структур, втрата самоідентичності та національної культури. Такий стан речей вимагає розробки альтернативних підходів до розвитку державної політики в галузі педагогічної освіти в контексті сучасних глобалізаційних процесів.

Так, одним із альтернативних сценаріїв ми вбачаємо модернізацію державної політики в галузі педагогічної освіти як інструмента формування колективного розуму держави, який має протистояти її освітній деменції.

Реалізація означеного концепту передбачає застосування ряду мір, які сприятимуть «інтелектуалізації» суспільства, що в сучасному світі стає однією з важливіших переваг держави на рівні глобальної конкуренції. Як основні ми визначаємо наступні:

1. Формування державної політики інноваційного розвитку галузі педагогічної освіти, яка відбувається на базі: інноваційних прогнозів; інноваційних стратегій; інноваційних програм; інноваційних проєктів. Реалізація інноваційного розвитку галузі педагогічної освіти передбачає використання: стратегії «нарощування» - використання власних розробок для підвищення конкурентоспроможності системи педагогічної освіти; стратегію «запозичення» - використання ідей, що покладено в основу чужих розробок, і створення на їх основі конкурентоспроможної продукції з використанням власного потенціалу системи педагогічної освіти; стратегію «перенесення» - використання сучасного зарубіжного досвіду. При цьому, інноваційний розвиток галузі педагогічної освіти неможливий без трьох взаємопов'язаних механізмів: механізмів мережевої взаємодії освітніх організацій різного рівня і профілю, механізмів стимулювання інноваційної активності науково-педагогічних працівників, механізмів активізації науково-дослідної та практичної діяльності студентів і слухачів.

2. Формування педагогічних науково-освітніх мереж, як основи мережевої взаємодії. Мережева взаємодія як феномен нашого часу містить у собі величезний потенціал. Як основний механізм реалізації державної політики в галузі педагогічної освіти, вона дозволяє реалізувати його синергетичні ефекти в колективній науково-освітній діяльності, дає можливість використовувати переваги мережі в підвищенні ефективності роботи освітніх установ, оптимізації витрат, підвищення якості освітніх програм та академічної мобільності. Мережеві форми взаємодії більш ефективні та економічні.

Мережева взаємодія – це система зв'язків, які дозволяють розробляти, апробувати та пропонувати професійному педагогічному співтовариству інноваційні моделі змісту освіти та державного управління педагогічною освітою; це спосіб діяльності щодо спільного використання ресурсів. Вона є одним з варіантів соціального партнерства.

Під мережевою взаємодією розуміється система горизонтальних і вертикальних зв'язків, що забезпечує доступність якісної педагогічної освіти для всіх категорій громадян, варіативність освіти, відкритість освітніх організацій, підвищення професійної компетентності педагогів і використання сучасних ІКТ-технологій [2]. Така взаємодія дозволяє: розподіляти ресурси при загальних завданнях діяльності; спиратися на ініціативу кожного конкретного учасника; здійснювати прямий контакт учасників один з одним; вибудовувати різноманітні можливі шляхи руху при спільності зовнішньої мети; використовувати загальний ресурс мережі для потреб кожного конкретного учасника.

Мережева взаємодія, інтеграційні процеси у сфері науки та педагогічної освіти можуть приймати різні форми і носити інституційний, програмний або кластерний характер. Разом з тим вихідна вимога до всіх форм інтеграційних структур – високий рівень наукових досліджень та освітньої діяльності. Гнучкі мережеві структури (інноваційні кластери) є найбільш розвинутою формою інтеграції науки і освіти, створюються на основі багатосторонніх угод та об'єднують вищі, наукові організації, освітні установи, інноваційні фірми.

Зауважимо, що у даний час мережева взаємодія є одним з потужних ресурсів інноваційної педагогічної освіти, заснованої на наступних принципах: мережа – це можливість просування продуктів інноваційної діяльності на ринок освітніх послуг і, таким чином, отримання додаткового фінансування; мережева взаємодія дозволяє посилювати ресурс будь-якого інноваційного закладу за рахунок ресурсів інших установ. Мережа допомагає знайти прецеденти, отримати експертизу власних розробок, розширити перелік освітніх послуг для студентів, у тому числі, за допомогою реалізації освітніх програм в мережевій формі. Вона створюється на добровільній основі, утримується загальною проблематикою та інтересами всіх членів мережі. Таким чином, мережа завжди є результатом проєктного задуму, оскільки

учасники повинні брати участь в єдиному цілепокладанні, погоджувати механізми і схеми взаємодії, домовлятися про результати діяльності [3].

Отже, серед ключових моментів, що лежать в основі затребуваності мережевої взаємодії, можна виділити наступні:

– Перегляд способів причинно-наслідкових пояснень явищ дійсності. Прямі лінійні причинно-наслідкові зв'язки вже недостатні і не можуть пояснити процеси і явища, що відбуваються в складних системах. Важливо вміти бачити, розуміти і використовувати можливість взаємодії безлічі факторів, враховувати вплив численних зворотних зв'язків, взаємозв'язок причин і наслідків.

– Переорієнтація на внутрішню багатозначність позицій, які взаємодоповнюють розуміння складних систем. Будь-яка людина схильна вважати свою точку зору істиною, над нею тяжіють стереотипи, що склалися. Визнати же факт різноманітності сприйняття дійсності іншими людьми – це означає бути готовим до співпраці та взаємодії: обговорювати, приймати чи аргументовано відкидати інші думки.

– Усвідомлення внутрішньої альтернативності прийнятих рішень. Стало зрозумілим, що негативні наслідки бурхливих техніко-технологічних нововведень невіддільні від позитивних. Благо і зло в даному випадку нероздільні і одночасні. Важливою установкою при розробці та реалізації нових рішень стає ретельний облік всіх переваг і ризиків, які супроводжують це рішення.

– Усвідомлення найближчих і віддалених наслідків прийнятих рішень, особливо глобального характеру [4].

Виділені положення диктують певні посилення для формулювання, обґрунтування та ієрархії принципів мережевої взаємодії. Пропонуються дві групи принципів: загальні (методологічні) і специфічні (що визначають розгортання і функціонування мережевої взаємодії в сучасному інформаційно-освітньому просторі). У позначенні цих груп принципів відображаються сучасні тенденції розвитку та реформування системи професійної педагогічної освіти.

На нашу думку, мережева взаємодія має стати одним з компонентів механізму реалізації державної політики в галузі педагогічної освіти. Саме становлення мережевої взаємодії в педагогічній освіті відповідає викликам часу, визначальним тенденціям розвитку системи педагогічної освіти в цілому, і здатне задовольнити потреби кожного суб'єкта цієї взаємодії. Однак, всі позитивні процеси можливі тільки за умови делегування від центру управлінських повноважень і відповідальності суб'єктів мережевої взаємодії. При цьому, практична реалізація ідей мережевої взаємодії освітніх установ на практиці буде можливою повною мірою тільки після внесення змін до закону про освіту, який на законодавчому рівні закріпить організаційні, технологічні, інфраструктурні форми організації освіти, в тому числі педагогічної [5].

3. Розгортання державно-громадської програми «Освіта майбутнього», яка передбачає формування освітніх програм навчання майбутніх і діючих педагогів, які спрямовані на вміння аналізувати, міркувати, ставити та вирішувати різноманітні завдання (в тому числі пізнавальні). Це формування нового типу педагога, здатного працювати на вимогу глобального суспільства.

Таке бачення визначено тим, що Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) спільно з Дитячим фондом Організації Об'єднаних Націй (ЮНІСЕФ) та у співпраці з багатьма іншими міжнародними і національними організаціями запропонували концептуальну модель для розробки освітніх програм, яка має чотири виміри навчання: учитися знати (пізнавати, вчитися); учитися застосовувати знання (діяти); учитися бути (жити у злагоді з собою); учитися жити разом (жити у мирі та злагоді з іншими).

«Учитися знати», або когнітивний вимір. Передбачає розвиток таких здібностей, як концентрація, вирішення проблем, критичне мислення, цікавість, творчість для того, щоб краще зрозуміти світ та інших людей.

«Учитися діяти», або інструментальний вимір. Передбачає необхідність підтримання дітей і молоді у застосуванні на практиці того, чого навчилися, а також у пристосуванні до ринку праці. Інструментальний вимір забезпечує навчання того, як застосовувати набуті теоретичні знання на практиці в повсякденних контекстах. Навчання має відповідати щораз вищим вимогам ринку праці, новим технологіям та потребам молоді у час, коли вона здійснює перехід від освіти до роботи.

«Учитися бути», або індивідуальний вимір. Розглядає навчання як самореалізацію, підвищення особистісного потенціалу, самоповаги та ефективності. Включає когнітивні, внутрішньоособистісні і міжособистісні психосоціальні навички. Особисте зростання стосується як індивідуальних, так і соціальних чинників. Навички, набуті в рамках цього виміру, також важливі для життєвої стійкості, самозахисту та запобігання насильству.

«Учитися жити разом», або соціальний вимір. Це етичний вимір, який є підґрунтям для громадянської освіти, заснованої на цінностях демократії, справедливості, повазі до відмінностей, прав людини і соціальних норм. Соціальний вимір передбачає формування у дітей та молоді бажання і вміння

жити у мирі та злагоді. Він є етичною основою трьох інших вимірів (когнітивного, інструментального та індивідуального).

Зазначені чотири виміри взаємопов'язані, зміцнюють один одного, поєднуючись у цілісній особистості [6].

4. Упровадження принципу неперервності професійного зростання педагога за індивідуальною освітньою траєкторією, створення сприятливих умов для опанування позиції суб'єкта професійного вдосконалення, засвоєння нових ролей і функцій при використанні сучасних технологій науково-методичного супроводу.

Ефективною технологією науково-методичного супроводу, на нашу думку, сьогодні має виступати коучинг (від англ. *coaching* – наставляти, надихати, тренувати для спеціальних цілей, підготувати до вирішення певних завдань) як система андрагогічних, акме-синергетичних принципів і прийомів, які сприяють розвитку потенціалу особистості та групи спільно працюючих людей (команди, організації), а також забезпечують максимальне розкриття та ефективну реалізацію цього потенціалу [7].

Доцільність використання на практиці програм коучингу для фахівців в галузі педагогічної освіти (студентів, вчителів, викладачів, керівників структур освітніх закладів тощо) полягає в тому, що сучасний коучинг, що ввібрав у себе новітні напрямки психології, бізнес-консультування, менеджменту, маркетингу вимагає для педагогічної освіти як однієї з провідних соціальних галузей: упровадження виробничої сфери в загальні тенденції підходів до розвитку професіоналізму і проактивних якостей фахівців; нових концептуальних підходів до професійної компетентності фахівців в галузі освіти; появи молодих фахівців готових до вирішення державних завдань; змін процесів навчання через самонавчання, самоактуалізацію, формування нового ставлення до життя, професії, держави.

Актуальність упровадження коуч-програм полягає ще і в тому, що вони несуть гуманістичний характер «першої допомоги» в професійній самореалізації; дозволяють здійснювати безболісну реабілітацію окремої категорії фахівців (фахівців, які не мають педагогічної освіти або які тривалий час не працюють за фахом; і т.д.). Коуч-програма покликана задовольняти індивідуальні, персоніфіковані запити фахівця в галузі освіти, мотивованого на отримання нового (більш якісного) результату діяльності. У той же час, коуч-програми наділені якістю універсальності, оскільки вони відносяться до програми підвищення кваліфікації фахівців в галузі освіти нового покоління, що відповідає запитам поставлених завдань сучасного професійно-методичного забезпечення педагогічної діяльності, орієнтовані на широкі варіативні можливості: індивідуальний коучинг, груповий, з будовою модифікованих і новостворених модулів іншими освітніми установами в залежності від потреб споживача.

Ми вважаємо, що основна мета програми коучингу для фахівців в галузі освіти полягає, перш за все, в професійному сприянні педагогічного працівника у визначенні та досягненні його особистісних і професійних цілей за мінімальний час і з мінімальними зусиллями; у розвитку унікального творчого поля діяльності фахівця в галузі освіти через придбані нові професійні навички та вміння; у збереженні стійкого контингенту професійних педагогів в освітніх закладах, в розумінні завдань професійно-методичного забезпечення діяльності фахівця в галузі освіти і створенні умов їх реалізації на різних рівнях освіти.

На нашу думку, залежно від об'єктів, на які спрямована коуч-програма, можна виділити наступні типи учасників: управлінський корпус (керівники освітніх установ, завідувачі кафедрами, керівники відділів, творчих груп; заступники директора різних напрямків); педагогічний склад (випускники вишів, «фахівці», які не мають стажу роботи 5 років, досвідчені педагоги); батьківська громадськість, що задіяна в різних структурах державно-громадського управління.

Виходячи з вищесказаного, завданнями, що повинна вирішити будь яка коуч-програма є: розв'язання проблемних ситуацій за допомогою спеціально організованих інструментів; стимулювання до самонавчання; повне розкриття потенціалу фахівця в галузі освіти; підвищення мотивації виробничої діяльності педагогічного працівника; отримання позитивного результату діяльності через зовнішню професійну експертизу; отримання (вимірного, оцифрованого) результату поставленої спочатку мети; збільшення конструктивних ідей фахівця в галузі освіти; мобільність, швидка й ефективна реакція в критичних ситуаціях; більша гнучкість і адаптивність до змін [8].

Коуч створює особливий диференційований акмеологічний простір, креативну атмосферу взаємної довіри та ініціативної амбітної готовності (з боку фахівця в галузі освіти) прийняти виклик для перемоги над собою та успіху в досягненні своєї мети, спеціальні умови, спрямовані на розкриття особистісного потенціалу кожного педагога для реалізації ним професійно значущої мети в оптимальні терміни, для пошуку альтернативи, здійснення змін у професійно-педагогічній діяльності [7]. Отже, застосування ідей коучингу на практиці означає поступовий перехід від традиційного до інноваційного руху розвитку сучасної педагогічної освіти.

5. Формування державної інтелектуальної мережі розвитку педагогічних кадрів, яка за допомогою інформаційної інфраструктури галузі освіти виноситиме на суспільний розгляд: проблеми і

завдання розвитку галузі педагогічної освіти; питання розроблення альтернативних варіантів майбутнього стану галузі педагогічної освіти; шляхи вирішення завдань соціально-економічного і технологічного розвитку галузі педагогічної освіти.

Під інформаційною інфраструктурою галузі освіти ми будемо розуміти сукупність організаційних структур, що забезпечують функціонування і розвиток інформаційного простору системи освіти (в тому числі педагогічної), засобів інформаційної взаємодії, доступ громадян та організацій до інформаційних ресурсів. На нашу думку, основними компонентами інформаційної інфраструктури галузі освіти є: когнітивні структури суспільства – науково-дослідницькі та освітні установи, аналітичні центри та інші структури, в яких виробляються нові знання і технології; організаційні структури суспільства (державні, регіональні, місцеві, відомчі), які забезпечують формування та реалізацію державної політики в галузі педагогічної освіти тощо. Перебуваючи в режимі неперервної взаємодії, означені структури здійснюють ряд найважливіших функцій для регулювання і стабілізації взаємодії в інформаційному просторі інтелектуальної мережі: організація виробництва засобів інформатизації системи педагогічно ї освіти; матеріально-технічне постачання і сервісне обслуговування; забезпечення інформаційної безпеки; управління фінансовими операціями; маркетингові дослідження; підготовка кадрів; проведення консультацій і т.п. Основною тенденцією розвитку інтелектуальної мережі розвитку педагогічних кадрів в умовах глобалізації є повсюдне її поширення в межах інформаційного простору.

6. Утворення системи підтримки фабрик думок (незалежних аналітичних центрів, Think Tank), які мають бути задіяними в процесі формування та реалізації державної політики в галузі педагогічної освіти. У реалізації зазначеного кола питань також мають брати участь академічні аналітичні центри, результатом діяльності яких є головним чином наукова експертиза та збільшення наукового знання про державне управління в галузі освіти, в тому числі педагогічної. При цьому освітня функція фабрик думок в основному має зводитися до просвітницької діяльності в суспільстві, навчання методам громадської участі і впливу на процеси формування та реалізації державної політики в галузі педагогічної освіти, використання комплексу соціальних технологій, методів вирішення нагальних соціально-політичних проблем в галузі педагогічної освіти. Реалізація зазначеного кола питань передбачає також підготовку нових компетентних співробітників для аналітичних центрів, що здійснюється через проведення семінарів, тренінгів та залучення педагогів, молодих учених і експертів до роботи в подібних організаціях. Фабрики думок мають бути тісно пов'язаними з педагогічними освітніми установами і співпрацювати з ними.

Ми вважаємо, що з точки зору формування та реалізації державної політики в галузі педагогічної освіти, фабрики думок мають виконувати наступні функції:

- забезпечення високої якості політичних документів шляхом залучення максимально різноманітних думок і глибини дискусії;
- забезпечення змістовної суспільної підтримки запропонованих змін;
- створення демократичного клімату в галузі педагогічної освіти, в якому всі учасники освітнього процесу відчувають свою відповідальність за його хід і результати;
- зростання освітньої компетентності суспільства;
- самовизначення майбутніх виконавців щодо їх власних завдань у зв'язку з планованими змінами в державній політиці в галузі педагогічної освіти.

Поряд зі сказаним вище, актуальними постають ще чотири напрями реформ, що, на думку автора, позитивно впливатимуть на розвиток галузі педагогічної освіти.

З позиції першого напряму реформ концептуальним пріоритетом нами вбачається збереження і розвиток кадрового потенціалу педагогічних кадрів, що забезпечує поточні та перспективні потреби соціально-економічного розвитку нашої держави в освітньому контенті; реалізація прав на отримання якісної освіти впродовж життя, де, відповідно, ключовою умовою підвищення якості освіти є високий рівень професійної компетентності педагогічних кадрів.

Неперервність професійного розвитку поряд з укомплектованістю педагогічними кадрами і рівнем їх кваліфікації є однією з основних вимог до кадрових умов реалізації державної політики в галузі педагогічної освіти відповідно до державних освітніх стандартів. Отже, необхідна модернізація змісту і технологій педагогічної освіти згідно із швидкозмінними запитами соціального середовища і нормативного поля (професійні стандарти, Нова Українська Школа, інтерактивні методи навчання), спрямованих на систематичне оновлення змісту педагогічної освіти з урахуванням сучасних досягнень науки і технологій та зміни запитів і потреб суспільства. Упровадження професійних стандартів забезпечить відповідність змісту і технологій педагогічної освіти стандартизованим вимогам, запитам суспільства і принципам державної політики в галузі педагогічної освіти; удосконалення системи педагогічної освіти як повноцінного ресурсу інноваційного розвитку держави.

У межах другого напрямку реформ очевидним стає потреба індивідуалізації системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників на основі варіативних форм розроблення модульних програм, підвищення рівня розвитку навичок професійної діяльності педагогів, набуття ними практичних навичок

й умінь для ефективного використання в самостійному вирішенні професійних завдань відповідно до реалізації вимог державних стандартів педагогічної освіти всіх рівнів. Створення системи ефективних і доступних інформаційних ресурсів у галузі педагогічної освіти виявляється співзвучним концептуальним ідеям підготовки педагогічних кадрів на різних рівнях освіти. Саме тому підвищення рівня інформованості про перспективи професійної освіти і доступність / висвітлення змісту широкого спектру освітніх послуг і ресурсів в системі загальної, додаткової і професійної освіти виявляється в центрі уваги всіх пропонувананих напрямків.

Третій напрямок здебільшого орієнтовано на соціальну підтримку молодих фахівців. У цьому контексті стає обов'язковим визначення регламентуючих, у тому числі і на державному рівні, механізмів взаємодії освітніх установ з підготовки педагогічних кадрів та дальшого супроводу діяльності молодих фахівців. Комплексний підхід до організації професійного розвитку, з урахуванням розуміння плюсів і мінусів діяльності молодих педагогів, забезпечить успішне майбутнє і стане запорукою підвищення кваліфікації та кар'єрного зростання таких співробітників.

Мінімізація дефіциту педагогічних кадрів; створення умов для отримання педагогічної освіти на рівні магістратури особами, які не мають педагогічної освіти; розвиток професійних компетенцій молодих фахівців повинні скласти концептуальний комплекс змістовних питань, що враховують і створення системи умов для максимально ефективного управління ресурсами відповідно до пріоритетів соціально-економічного розвитку держави в умовах бюджетних обмежень за рахунок спільних зусиль навчальних закладів, організацій-роботодавців, органів влади. Актуальною в цьому напрямку виявляється і фасилітація входження молодого спеціаліста в педагогічну діяльність, активізація творчого потенціалу і професійного зростання молодих фахівців і наставників, що направлено на формування стабільного кадрового складу педагогічних працівників, закріплення молодих фахівців в освітніх установах, розташованих в сільській місцевості. Очевидно, що створення ефективної системи підтримки молодих фахівців дозволить скоротити період професійної адаптації молодих фахівців на місцях. Не менш важливою виявляється соціальна підтримка педагогічних працівників, які мають значний стаж і досвід роботи.

Четвертий напрямок реформ має бути орієнтовано на підвищення професійного рівня педагогічних працівників та постійний педагогічний супровід дітей у досягненні особистісних, предметних і метапредметних результатів навчання незалежно від соціального іміджу освітньої установи. Забезпечення вирівнювання можливостей освітніх установ зумовлює потребу розроблення адекватної системи моніторингу як системного способу отримання об'єктивної картини для ефективного управління розвитком освітнього процесу, що орієнтоване на мотивацію педагогів до самоосвіти і підвищення якості наданих освітніх послуг освітніми установами всіх видів і типів. Іншим ефектом має стати якісне оновлення підготовки експертів з числа педагогічних працівників у межах діяльності предметних комісій, мотивація педагогічної громадськості для участі в процедурах оцінки якості освіти. Водночас, актуалізується реалізація проектів з координації експертної діяльності, щодо підготовки аналітичних матеріалів для органів державного управління в галузі освіти відповідно до їх компетенції, а також супровід краудсорсингових проектів розвитку галузі педагогічної освіти. Упровадження краудсорсингу в діяльність органів державної влади є сучасною і об'єктивною тенденцією розвитку державного менеджменту. Краудсорсингові проекти та громадські ініціативи привертають увагу до діяльності органів влади, створюючи можливість для громадян бути причетними до ухвалення управлінських рішень, забезпечуючи відчуття відкритості державних і муніципальних структур [496]. Ставши складником планованого до впровадження проектного методу державного управління, краудсорсингові проекти можуть дати поштовх для інноваційного розвитку та модернізації державної політики в галузі педагогічної освіти.

Висновки

Отже, педагогічна освіта має забезпечити всебічний розвиток людського капіталу нашої держави. Спираючись на досвід реформ педагогічної освіти, можна стверджувати, що умовами зваженої державної політики в галузі педагогічної освіти мають стати: осмислення проблем реформування педагогічної освіти на широкому тлі соціальних, культурних трансформацій останніх десятиліть, формування глобального інформаційно-освітнього простору і якісних змін соціальної інфраструктури освіти; подолання одновимірної залежності ідеології реформування освіти від функціонально-діяльнісного і задачного підходу за рахунок звернення до методів філософії і соціології знання, політичного аналізу, економічної теорії та стратегічного менеджменту, а також релігієзнавчої та соціально-філософської експертизи; ключовою умовою успішності реформування виявляється оформлення суб'єктів реформ на різних рівнях освітньої системи – від одиначної освітньої програми до міжнародної/глобального розуміння потреби реформ у галузі педагогічної освіти. Можна бути впевненим, що, за відсутності чітко артикульованих викликів і стратегічних інтересів залучених до процесу суб'єктів, єдиним результатом формального реформування виявиться наростання хаосу і внутрішніх протиріч.

Закономірним наслідком диференціації та осмислення поля реформ педагогічної освіти має стати оформлення альтернативних концепцій і стратегій реформування, що спираються на ситуаційно зумовлену комбінацію наявних чинників, у тому числі: національного і міжнародного законодавства, економічного розвитку педагогічної освіти, динаміки наявних освітніх організацій, традицій педагогічної думки і наукових шкіл і ін. При цьому, необхідною умовою успішності процесу реформ в галузі педагогічної освіти повинні стати експериментальні дослідження процесів формування державної політики в галузі педагогічної освіти і сценаріїв трансформації її результатів. Без оцінки результативності впливу проведених реформ, деталізації змісту і спрямованості змін у процесі розвитку галузі педагогічної освіти, ризик нагромадження помилок і наростання напруги в суспільстві може виявитися нездоланим.

Список використаної літератури

1. Шмалей С. Проблеми вищої освіти в умовах глобалізації. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології* : науковий журнал. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. № 8 (92). С. 337–347. doi : 10.24139/2312-5993/2019.08.
2. Бабко Т.М. Психолого-педагогічні проблеми управління профільною школою в умовах мережевої взаємодії. *Наукова скарбниця освіти Донеччини*, 2013. № 1. С. 89-93.
3. Мельник О.Л. Інтеграційні процеси і формування науково-освітнього простору (на прикладі науково-освітніх мереж. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. URL: http://novyn.kpi.ua/2009-2/18_Melnik.pdf.
4. Шилова О. Н. Вызовы времени и проблема сетевого взаимодействия в сфере образования. *Человек и образование*, 2013. № 4 (37). URL: <http://cyberleninka.ru/article/vyzovy-vremeni-i-problema-setevogo-vzaimodeystviya-v-sfere-obrazovaniya/pdf>.
5. Філіппова В.Д. Механізми реалізації державної політики в галузі педагогічної освіти: мережева взаємодія. *Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи*: матеріали V Міжнар. наук. конф. аспірантів та докторантів з державного управління, 15 трав. 2014 р. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2014. С.166-170.
6. Освіта на основі життєвих навичок: Адвокаційний модуль для керівних кадрів. URL: <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/15/50#3>.
7. Сидоренко В.В. Педагогічний коучинг як інноваційна технологія науково-методичного супроводу професійно-особистісного розвитку вчителя в системі післядипломної освіти *Наукова скарбниця освіти Донеччини*, 2014. № 3 (14). С. 13-19.
8. Філіппова В.Д., Ковальська Н.М. Коучинг як інструмент підвищення кваліфікації фахівців в галузі освіти. *Творча майстерня викладача вишу*: Зб. наук. праць за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф. (м.Херсон, 3-4 жовтня 2019 р.) / за заг. ред. С.В.Копилової. Херсон: ФОП Вишемирський В.С., 2019. С.94-96.

References

1. Shmaliei S. Problemy vyshchoi osvity v umovakh hlobalizatsii. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii* : naukovyi zhurnal. Sumy : SumDPU im. A. S. Makarenka, 2019. # 8 (92). pp. 337–347. doi : 10.24139/2312-5993/2019.08.
2. Babko T.M. Psykholoho-pedahohichni problemy upravlinnia profilnoi shkoloiu v umovakh merezhevoi vzaemodii. *Naukova skarbnytsia osvity Donechchyny*, 2013. # 1. pp. 89-93.
3. Melnyk O.L. Intehratsiini protsesy i formuvannia naukovo-osvitnoho prostoru (na prykladi naukovo-osvitnikh merezh. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy «Kyivskiy politekhnichnyi instytut»*. URL: http://novyn.kpi.ua/2009-2/18_Melnik.pdf.
4. Shilova O. N. Vyzovy vremeni i problema setevogo vzaimodeystviya v sfere obrazovaniya. *Chelovek i obrazovanie*, 2013. № 4 (37). URL: <http://cyberleninka.ru/article/vyzovy-vremeni-i-problema-setevogo-vzaimodeystviya-v-sfere-obrazovaniya/pdf>.
5. Filippova V.D. Mekhanizmy realizatsii derzhavnoi polityky v haluzi pedahohichnoi osvity: merezheva vzaemodiia. *Derzhavne upravlinnia v Ukraini: istoriia derzhavotvorennia, vyklyky ta perspektyvy*: materialy V Mizhnar. nauk. konf. aspirantiv ta doktorantiv z derzhavnogo upravlinnia, 15 trav. 2014 r. Odessa : ORIDU NADU, 2014. pp.166-170.
6. Osvita na osnovi zhyttievkykh navychok: Advokatsiinyi modul dlia kerivnykh kadriv. URL: <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/15/50#3>.
7. Sydorenko V.V. Pedahohichni kouchynh yak innovatsiina tekhnolohiia naukovo-metodychnoho suprovodu profesiino-osobystisnoho rozvytku vchytelia v systemi pislidyplomnoi osvity. *Naukova skarbnytsia osvity Donechchyny*, 2014. # 3 (14). pp. 13-19.
8. Filippova V.D., Kovalska N.M. Kouchynh yak instrument pidvyshchennia kvalifikatsii fakhivtsiv v haluzi osvity. *Tvorcha maisternia vykladacha vyshu*: Zb. nauk. prats za materialamy Vseukr. nauk.-prakt. konf. (m.Kherson, 3-4 zhovtnia 2019 r.) / za zah. red. S.V.Kopylovoi. Kherson: FOP Vyshemirskiy V.S., 2019. pp.94-96.